

Nov onn – novas reglas

Tge che sa mida tut l'onn 2020 sin fundament da las novas stipulaziuns legalas

DA MARTIN CABALZAR / FMR

■ **Cun Bumaun 2020 èn entradas en vigur numerusas novas reglas. La FMR resumescha per lecturas e lecturs las midadas las pli impurtantas. Las novas reglas portan avantatgs, magari dentant era dischavantatgs.**

Taglias

Proprietaris da chasas pon profitar a partir da 2020 da novas deducziuns tar la taglia federala directa. Expensas per investiziuns per spargnar energia e custs per demontaschas e restructuraziuns d'edifizis pon vegnir deducidas da la taglia e repartidas sin trais onns en successiun. I sa tracta d'ina mesira per realisar la strategia d'energia.

Interpresas

Ils privilegis da taglia chantunals per interpresas da Holding ed autras societads da status vegnan abolids. La Svizra ha reagì sin il squitsch internaziunal. En il medem mument vegnan introducidas bunificaziuns reconuschidas internaziunalmain, tranter quellas la boxa da patentas ed ina deducziun augmentada per la perscrutaziun.

Gulivaziun da finanzas

La gulivaziun da finanzas federala ed interchantunala vegn adattada successivmain. Il motiv per questas adattaziuns è ch'ìls chantuns povers retraian actualmain dapli meds che planisà oriundmain e ch'ìls chantuns ritgs stuevan pajar adina dapli. Quai vegn uss curegì parzialmain. Ils daners che la confederaziun spargna cun questa adattaziun duain dentant vegnir applitgads er en l'avegnir a favur da la gulivaziun da finanzas.

Provediment da vegliadetgna AVS

Las contribuziuns a la AVS/SI/CG s'augmentan per 0,3 perschien da 5,125% sin 5,275%. Las contribuziuns vegnan surpigliadas mintgamai per la mesadad dals patrurs e dals lavurers. Tar las contribuziuns voluntaras crescha la contribuziun minimala da 922 sin 950 francs, la contribuziun maximala da 23 050 sin 23 750 francs.

Rentas

Las collavuraturas da l'administraziun federala pon lavurar en l'avegnir vinavant suenter avair cuntanschi la vegliadetgna da pensiun fin a 65 onns sch'ellas giavischan quai. Ellas vegnan uschia tractadas tuttina sco lur collegas masculins. Las dunnas han il dretg d'obtegnair in nov contract da lavur cun las medemas cundiziuns, sch'ellas lavuran vinavant suenter avair cuntanschi lur vegliadetgna da pensiun da 64 onns.

Matrimoni

Persunas ch'han l'intenziun da maridar vegnan uss confruntadas cun damain obstachels burocratics. Il temp da spetga da 10 dis tranter la preparaziun da lètg e las nozzas civilas vegn stritgà. Uschia pon ins far nozzas immediat suenter la conclusiun positiva da la preparaziun dal matrimoni. Tar las premissas per ina maridaglia na sa mida dentant nagut.

Multas disciplinaras

En l'avegnir èn multas disciplinaras era pussaivlas per surpassaments ordaifer la domena dal traffic sin via. Exempels per cuntravenziuns penals che san vegnir tractadas sco multas disciplinaras èn da nov fimar en localitads publicas, consum da cannabis, telefonar sin il velo e transport inadattà d'armas. A la procedura da multas disciplinaras vegnan era cuntravenziuns da la lescha da la protecciun da la natira e da la patria sco era da la lescha d'asil e da la lescha da concurrenza illoiala. L'autozza maximala d'ina multa disciplinara munta a 300 francs.

Cun il cumenzament da l'onn èn entradas en vigur differentas novas reglas. MAD

Permess dad ir cun auto

Tgi ch'acquista la permissiun dad ir cun auto obtegn quest certificat l'emprim trais onns sin emprova. En quest connex stat er in curs da perfecziun cun situaziuns da charrar realistics obligatori. Examinads vegnan cunzunt la franada andetga e totala sco era il charrar ecologic ed energeticamain favuraivel che po era vegnir trenà a moda simulada. La perfecziun cuzzada da nov in di e sto vegnir absolvida en l'emprim onn suenter avair absolvi l'examen dad ir cun auto.

Limitas per immissiuns d'autos

Per automobils vala da nov ina limita da 95 grams CO₂ per kilometer. Importaders che na cuntanschan betg questa limita vegnan sancziunads. Per cumpraders d'auto duai questa etichetta d'energia meglierada procurar per dapli trasparenza. La nova limita d'immissiuns sto esser inditgada.

Agid social

La Conferenza svizra per l'agid social recumonda d'auzar la limita per il provediment da basa per 11 francs, resguardond la chareschia. Tar il provediment da basa tutgan tranter auter victualias, vestgadiura, telefon e hobis. Ina persuna singula duai obtegnair da nov 997 stagl 986 francs.

Banca da datas per chauras e nursas

Per nursas e chauras vegn introduci da nov ina banca da datas davart il traffic d'animals. Animals naschids avant ils 1-1-2020 ston vegnir marcads cun ina segunda marca. Per las nursas è ina marca d'ureglia obligatoria, entant ch'ìls elevatur da chauras pon decider tranter ina marca d'ureglia cun u senza microchip.

Controllas d'animals

Las controllas d'animals en manaschis purils problematicas vegnan intensivadas. En l'avegnir ston 40 pertschien da las controllas vegnir fatgas senza vegnir preannunziadas. Entant che manaschis problematicas vegnan controllads pli savens vegnan manaschis nunproblematic controllads main savens.

Manizzar giaglinas

En l'avegnir èsi scumandà da manizzar cots vivents. Fin qua vegnevan ils animals masculins manizzads gia en il cuaditsch.

Lubi è vinavant da starschentar cots tras CO₂.

Fungizids

Il fungizid «Chlorothalonil» vegn scumandà. Il cussegl federal ha retratg gia mez december la permissiun da quest fungizid. A partir da 2020 na dastgan products che cuntengnan questa substanz betg pli vegnir applitgads. Il motiv per il scumond è ch'effects nuschaivels sin la sanadad na pon betg vegnir exclus.

Agid da l'armada

En cas d'urgenza po l'armada sustegnair pli spert ed a moda pli simpla las autoritads civilas e persunas privatas. Tranter auter han ins reduci las pensiuns fitg autas concernent la segirada da responsabilitad ch'era colliada fin quà tar acziuns cun helicopter.

Bancnotas veglias

Bancnotas veglias pon vegnis stgamiadas a temp illimità e betg pli mo durant 20 onns sco fin qua. La nova prescripziun vala per bancnotas a partir da la sisavla seria ch'è vegnida messa en circulaziun l'onn 1976.

Energia

Las bunificaziuns per implants fotovoltaics vegnan reducidas. L'indemnisaziun per spisgiar l'energia solara en la rait vegn sbassada sin nov raps per ura/kilowatt, la contribuziun da basa vegn reducida da 1400 sin 1000 francs. Cun questa mesira vul il cussegl federal impunder ils daners diponibels per reducir pli spert la glista da spetga.

Internet

La spertadad minimala per il provediment da basa d'internet vegn auzada da 3 sin 10 megabit per secunda (MBIT/s). La spertadad minimala per l'Upload vegn auzada da 0,3 sin 1 Mbit/s. La Swisscom sco possessura da la concessiun per il provediment da basa è obligada d'exequir questa mesira.

Sanadad

Malsognas dal cancer vegnan registradas en l'avegnir cumpletmain ed a moda uniftgada en l'entira Svizra. Medis e spitals èn obligads da furnir las datas exactamain definidas. Ils chantuns èn obligads da manar in register da cancer u da sa colliar cun in register gia existent.

Medicaments

Tar la gulivaziun dals ristgs da las assicuranzas da malsausn obligatorias vegnan resguardadas da nov gruppas farmaceuticas da custs. Uschia pon pazientas e pazients che pateschan da malsognas cronicas che chaschunan auts custs vegnir eruids. La structura dals assicurads da las singulas cassas po uschia vegnir gulivada meglier, uschia che la cassa per assicurads giuvs e sauns n'è betg pli talmain interessanta.

Satisfacziun per donns chaschunads

Pretensiuns per restituir donns e prestar satisfacziun scadan da nov pir suenter trais onns e betg pli suenter in onn sco fin quà. Quai vala dentant mo per pretensiuns «ordifer il contract». Tar mazaments e donns corporals vegn il temp da scadenza absoluta schizunt dublegià da diesch sin 20 onns. Da questa mesira profitan cunzun unfrendas che perceschan in donn pir ditg suenter ch'il cas è chapità.

Violenza cunter dunnas

La confederaziun s'engascha pli fitg cunter violenza cunter dunnas e violenza a chasa. Da nov exista la basa legala per finanziar projects da prevenziun e chamagnas da sensibilisaziun. Cun ils meds finansials previds po la confederaziun sviluppar e realisar agens programs e projects ed era sustegnair organizaziuns privatas.

Alcohol sin la bartga

La limita d'alcohol da 0,5 promille sin las bartgas per la navigaziun dal temp liber vegn puspè abolida suenter ch'ella era vegnida introducida pir avant sis onns. Il motiv per l'aboliziun è il fatg che la navigaziun privata dal temp liber sin flums e lais n'è strusch controllabla. Tuttina vala vinavant il principi ch'ina bartga dastga vegnir manada mo da persunas capablas da manischar.

Protecciun dals investurs

La protecciun dals investurs duai vegnir meglierada punctualmain. En la lescha davart ils servetschs da finanza vegn reglà co la clientella sto vegnir infurmada davart ils instruments da finanza. Betg mo las bancas, er administratur da facultads independents èn uss suttemess a questa obligaziun.